

XIV C 413/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 listopada 2023 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XIV Zamiejscowy Wydział Cywilny z siedzibą w Pile

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Jolanta Czajka-Bałon

Protokolant: st. sekr. sąd. Grażyna Bielicka

po rozpoznaniu w dniu 26 października 2023 r. w Pile

na rozprawie

sprawy z powództwa **B. G., G. G. (1) i P. G.**

przeciwko **R. Bank (...)** z siedzibą w W.

o zapłatę i ustalenie

1. oddała powództwo w zakresie żądania głównego;

2. uwzględniła roszczenie ewentualne i zasądza od pozwanego R. Banku (...) z siedzibą w W. na rzecz ;

- powodów B. G. i G. G. (1) kwotę 76 612,55 (siedemdziesiąt sześć tysięcy sześćset dwanaście i 55/100) zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 28 lutego 2020 r. do dnia zapłaty,

- powoda P. G. kwotę 1 403,62 (jeden tysiąc czterysta trzy i 62/100) zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 28 lutego 2020 r. do dnia zapłaty,

3. w pozostałej części roszczenie ewentualne oddała;

4. kosztami procesu obciąża pozwanego i z tego tytułu zasądza od niego na rzecz powodów solidarnie jako zwrot kosztów procesu kwotę 8 534 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się niniejszego wyroku do dnia zapłaty.;

5. nakazuje ściągnąć od pozwanego R. Banku (...) z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 35,04 (trzydzieści pięć i 4/100) zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych – opinii biegłego.

Jolanta Czajka-Bałon

Sygnatura akt XIV C 413/20

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 23 listopada 2023 r.

Pozwem z dnia 11 maja 2020 r.(data nadania w urzędzie pocztowym) uzupełnionym pismem z dnia 3 czerwca 2020 r. i 18 lutego 2021 r. powodowie B. G., G. G. (1) i P. G. wnieśli o ustalenie, że umowa kredytu hipotecznego, którą zawarli z pozwanym bankiem jest nieważna. Jako ewentualne zgłosili żądanie:

1. zasądzenie od R. Bank (...) z siedzibą we W., wykonującego w Polsce działalność gospodarczą w ramach oddziału pod nazwą R. Bank (...) (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z siedzibą w W., na rzecz powodów ad.1 i ad.2 kwoty 76.612,55 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 28.02.2019 r. do dnia zapłaty, stanowiącą roszczenie częściowe przysługujące powodom ad.1 i ad.2 względem pozwanej.

2. Zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda ad.3 kwoty 1.403,62 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 28 lutego 2019 r. do dnia zapłaty, stanowiącą roszczenie częściowe przysługujące powodowi ad.3 względem pozwanej.

Nadto powodowie wnieśli o zasądzenie kosztów procesu wg norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego dla każdego z powodów.

W uzasadnieniu pozwu powodowie podali, że jako konsumenci zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego (...) S.A. umowę o kredyt hipoteczny indeksowany kursem franka szwajcarskiego. Umowa została zawarta przy wykorzystaniu stosowanego przez pozwanego wzorca umownego. Pozwany w toku prezentowania oferty kredytu nie przedstawił im pełnych, rzetelnych i zrozumiałych informacji dotyczących praw i obowiązków wynikających z umowy, w szczególności o rzeczywistym zakresie ryzyka kursowego, umowa zawiera postanowienia niedozwolone dotyczące indeksacji. (k.3-23v.)

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości powództwa i zasądzenie od powodów solidarnie na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych. W szerokiej argumentacji krytycznie odniósł się do stanowiska powodów co do nieważności umowy i abuzywności jej postanowień (k. 72-96).

Pismem z dnia 18 lutego 2021 r. powodowie rozszerzyli powództwo wnosząc o ustalenie, że przedmiotowa umowa kredytu jest nieważna (k.225-230).

W toku procesu strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił, co następuje:

W 2007 r. powodowie B. G. i G. G. (1), którzy już wówczas byli małżeństwem i pozostawali w ustawowej wspólności majątkowej, postanowili zaciągnąć kredyt na budowę domu, w którym zamieszka ich syn P. G., nie mając doświadczenia w braniu kredytów skorzystali z pomocy pośrednika (...) z siedzibą w P.. Powodowie prowadzili firmę - sklep i serwis (...). Doradca klienta wyjaśnił im, że w przypadku kredytu indeksowanego kwota kredytu zostanie przeliczona na franki szwajcarskie i rata kredytu będzie wyrażona w tej walucie a będzie podlegała w spłacie w złotych po aktualnym kursie. Powodowie zdecydowali się na zaoferowany im kredyt indeksowany z uwagi na najniższą ratę.

We wniosku kredytowym powodowie dokonali wyboru waluty kredytu poprzez wskazanie, że wnioskuje o kredyt w wysokości 286.000,00 CHF. Możliwość wyboru waluty kredytu obejmowała PLN oraz CHF. Wymogiem ubiegania się o kredyt, było podpisanie druku pod nazwą: „Oświadczenie wnioskodawcy związane z ubieganiem się o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej”. Znajdowała się w nim deklaracja, że wnioskodawca został zapoznany przez pracownika Banku z kwestią ryzyka kursowego; że będąc w pełni świadomym tego ryzyka rezygnuje z zaciągnięcia kredytu w złotych i wybiera kredyt indeksowany; że znane mu są postanowienia Regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez (...) w odniesieniu do kredytów indeksowanych do waluty obcej; że został poinformowany, że aktualna wysokość kursów waluty obcej jest dostępna w placówkach Banku. Ponadto druk zawierał oświadczenie, że wnioskodawca jest świadomy, że: ponosi ryzyko kursowe, związane z wahaniami kursu waluty, do której indeksowany jest kredyt; ryzyko kursowe ma wpływ na wysokość zobowiązania względem Banku oraz na wysokość rat spłaty; kredyt zostanie wypłacony w złotych; saldo zadłużenia wyrażone jest w walucie obcej; raty kredytu wyrażone są w walucie obcej i podlegają spłacie w złotych. Powodowie powyższy druk oświadczenia podpisali 8 listopada 2007 r.

dowód: wniosek kredytowy strony powodowej - k.115-123, oświadczenie wnioskodawcy związane z ubieganiem się o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej - k.125, zeznania powód - k.240-241,418v.

Powodowie uzyskali pozytywną decyzję kredytową, w związku z czym 05 grudnia 2007 r. (...) S.A. Oddział w Polsce sporządził umowę o kredyt hipoteczny nr (...). Następnego dnia doszło do jej podpisania przez powodów i przedstawicieli Banku. Tego dnia poza umową powodowie podpisali również załącznik do niej pod nazwą: „Oświadczenie kredytobiorcy związane z zaciągnięciem kredytu zabezpieczonego hipoteką”.

(dowód: umowa kredytu, k.28-32, oświadczenia kredytobiorcy zw. z zaciągnięciem kredytu zabezpieczonego hipoteką - k. 138, decyzja kredytowa k. 127)

Umowa, wśród innych, zawierała następujące postanowienia.

Bank udziela Kredytobiorcom kredytu w kwocie, na cel i na warunkach określonych w niniejszej Umowie, zaś Kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z kredytu na warunkach określonych w Umowie i Regulaminie oraz zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami, opłatami, prowizjami i innymi kosztami w terminach spłaty określonych w Umowie (§ 1 ust.1). Określenia użyte w Umowie mają znaczenie nadanie im w „Regulaminie kredytu hipotecznego udzielonego przez (...) zwanym dalej Regulaminem, który stanowi integralną część Umowy (§ 1 ust. 2).

Bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji Kredytobiorcy kwotę w wysokości 286.000 zł. Kredyt jest indeksowany do waluty obcej CHF (§ 2 ust. 1). Kredyt przeznaczony jest na budowę domu systemem gospodarczym (§ 2 ust. 2) Okres kredytowania wynosi 228 miesięcy (§ 2 ust. 3). Kredytobiorca zobowiązuje się do zapłaty prowizji od udzielenia kredytu w wysokości 0,00 zł (§ 2 ust. 4).

Kredyt oprocentowany jest według zmiennej stopy procentowej (...) (§ 3 ust. 1). Zmienna stopa procentowa ustalana jest jako suma stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF) oraz stałej marży Banku (...) (§ 3 ust. 2).

Raty kredytu oraz inne należności związane z kredytem pobierane są z rachunku bankowego wskazanego w treści Pełnomocnictwa, stanowiącego załącznik do niniejszej Umowy. Kredytobiorca zobowiązany jest do utrzymywania wystarczających środków na ww. rachunku, uwzględniając możliwe wahania kursowe w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej (§ 6 ust. 6).

Jako zabezpieczenie spłaty kredytu (...) ustanawia się (...): hipotekę kaucyjną do kwoty 572.000 zł (§ 7 ust. 1 pkt 1).

Kredytobiorca oświadcza, że (...) poddaje się egzekucji (...) do kwoty 572.000 zł (§ 9 ust.1).

W zakresie nieuregulowanym Umową zastosowanie mają postanowienia Regulaminu. Kredytobiorca oświadcza, że w dniu podpisania Umowy otrzymał Regulamin (...) (§ 15 ust. 1 i 2).

Przy podpisywaniu umowy powodom został przekazany Regulamin kredytu hipotecznego udzielonego przez (...). Zawierał on m.in. poniższe regulacje.

Definicje: 2) kredyt indeksowany do waluty obcej - kredyt oprocentowany według stopy procentowej, opartej na stopie referencyjnej, dotyczącej waluty innej niż złote, którego wypłata oraz spłata odbywa się w złotych w oparciu o kurs waluty obcej do złotych, według Tabeli; 12) Tabela - tabela kursów walut obcych obowiązująca w Banku (§ 2 pkt 2 i 12).

Kredyt udzielany jest w złotych. Na wniosek wnioskodawcy Bank udziela kredytu indeksowanego do waluty obcej (§ 4 ust.1).

W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wypłata kredytu następuje w złotych według kursu nie niższego niż kurs kupna, zgodnie z Tabelą obowiązująca w momencie wypłaty środków z kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, stosuje się kurs nie niższy niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązująca w momencie wypłaty poszczególnych transz. Saldo zadłużenia z tytułu kredytu wyrażane jest w walucie obcej i obliczane jest według

kursu stosowanego przy uruchomieniu kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, saldo zadłużenia z tytułu kredytu obliczane jest według kursów stosowanych przy wypłacie poszczególnych transz (§ 7 ust. 4).

Raty spłaty kredytu pobierane są z rachunku bankowego Kredytobiorcy prowadzonego w złotych, w skazanego w Umowie (§ 9 ust. 1). W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, raty kredytu podlegające spłacie wyrażone są w walucie obcej i w dniu wymagalności raty kredytu pobierane są z rachunku bankowego, o którym mowa w ust. 1, według kursu sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu (§ 9 ust. 2 pkt 1).

W § 11 ust. 2 Regulaminu w przykładowym wyliczeniu sytuacji, które mogą spowodować zmianę wysokości rat spłaty kredytu nie wskazano zmiany kursu franka szwajcarskiego.

(dowód: : umowa kredytu, k. 28-32,129-131 Regulamin, k. 33-41,132-136)

Kredyt został powodom wypłacony w czterech transzach:

1. w dniu 13.12.2007 r. kwota 60.000 PLN - 28.726,00 CHF;
2. w dniu 13.02.2008 r. kwota 80.000 PLN - 36.503,01 CHF;
3. w dniu 07.05.2008 r. kwota 80.000 PLN - 39.163,85 CHF;
4. w dniu 25.07.2008 r. kwota 66.000 PLN - 34.683,90 CHF

Łączna kwota rat kapitałowo-odsetkowych faktycznie uiszczonych przez powodów na podstawie umowy zgodnie z zapisami w umowie i regulaminie w okresie od dnia 13 grudnia 2007 roku do dnia 13 października 2022 roku, przy założeniu, że spłacone raty kapitałowo-odsetkowe w CHF zostały przeliczone na PLN według kursu sprzedaży zgodnie z tabelą obowiązującą w banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu, wyniosła 439.282,58 PLN.

Łączna hipoteczna kwota rat kapitałowo-odsetkowych od udzielonego kredytu na podstawie zawartej umowy z dnia 5 grudnia 2007 roku w okresie od dnia 13 grudnia 2007 roku do dnia 13 października 2022 roku przy założeniu, że początkowe saldo kredytu wynoszące 286.000 zł nie uległo indeksacji do CHF, spłata rat następowała w PLN, zostały zachowane pozostałe warunki umowy wynosiłyby 243.362,52 PLN.

Różnica pomiędzy sumą rat kapitałowo-odsetkowych zapłaconych przez powodów na poczet spłaty kredytu za okres od 13 grudnia 2007 r. do dnia 13 października 2022 r., a sumą rat, jakie zapłaciłby przy założeniu, że kredyt został udzielony w kwocie 286.000 PLN i saldo nie zostało przeliczone na CHF, kredyt oprocentowany jest w wysokości wynikającej z umowy kredytowej, kredyt podlega spłacie w ratach wyrażonych w PLN wyniosłaby 195.920,06 PLN (439.282,58 PLN - 243.362,52 PLN)

(dowód: opinia biegłego - k.346-367, zaświadczenie pozwanego k. 42-50)

Pismem z 14 lutego 2020 r. powodowie wezwali pozwanego do zapłaty kwoty 154.519,17 zł tytułem nadpłaty uiszczonych rat kredytu . Żądana kwota stanowi nienależnie pobrane świadczenie w związku z występującymi w umowie klauzulami niedozwolonymi. W przypadku uznania, że przedmiotowa umowa jest nieważna, wezwali o zapłatę kwoty 58.016,17 zł stanowiących różnicę pomiędzy kwotą wpłaconą przez kredytobiorców i wypłaconą przez bank. Pismem z 27 lutego 2020 r. pozwany odpowiedział odmownie.

(dowód: pismo powodów, k. 59-59v., pismo pozwanego, k. 60-61)

W dacie podpisania przedmiotowej umowy kredytu powodowie byli małżeństwem i są nim nadal. Od chwili zawarcia małżeństwa pozostają w ustawowej wspólności majątkowej małżeńskiej. Wraz z nim kredyt zaciągnął również ich syn P. G., który spłacił jedną ratę kredytu w wysokości 2.700 zł w 2019 r.

(dowód: zeznania powód - k.240-241,418v.)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o następującą ocenę dowodów.

Niektóre fakty zostały przez pozwanego przyznane wprost albo pośrednio i te Sąd przyjął bez dowodów (art. 229 k.p.c. i 230 k.p.c.).

Część ustaleń Sąd poczynił w oparciu o dokumenty prywatne, które zostały złożone przez strony w kserokopiach. Złożenie tych kserokopii stanowiło w istocie zgłoszenie twierdzeń o istnieniu dokumentów o wynikającej z kopii formie i treści. Złożenie przez stronę kserokopii dokumentu, który już wcześniej został w takiej formie złożony przez drugą stronę albo odwołanie się do złożonej przez przeciwnika kopii dokumentu było ewidentnym przyznaniem takiego twierdzenia (art. 229 k.p.c.). Natomiast niedoniesienie się strony do kserokopii złożonej przez przeciwnika stanowiło nie wypowiedzenie się co do jego twierdzeń o istnieniu dokumentu o wynikającej z kopii formie i treści, które pozwalało uznać je za przyznane, gdyż pozostawały w zgodzie z wynikami rozprawy (art. 230 k.p.c.). Dawało to możliwość przeprowadzenia dowodów z dokumentów, których istnienie, treść i forma zostały przyjęte bez dowodów, tak jakby zostały one złożone w oryginale.

Dokumenty prywatne, na podstawie których Sąd dokonał ustaleń, nie budziły wątpliwości co do swojej prawdziwości, jak też nie były przez strony podważane pod jakimkolwiek względem. Dlatego Sąd uznał je za w pełni godne zaufania. Pozostałe dokumenty nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Zeznania świadka A. S. złożone na piśmie miały niewielkie znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Świadek jest pracownikiem banku (...) Oddział w Polsce, nie brał udziału w procesie zawierania umowy kredytowej przez powodów. W zakresie, w którym zeznania świadków stały się podstawą ustaleń, ich wiarygodność nie budziła zastrzeżeń i nie była przez strony kwestionowana.

Opinia biegłej K. J. opracowana została w sposób fachowy, rzetelny i wyczerpujący. Była spójna, logiczna i zrozumiała. W sposób przekonujący i nie budzący zastrzeżeń zostały w niej wskazane przesłanki, które doprowadziły do końcowych wniosków i pozwoliły na ustalenie różnicy między wysokością rat kapitałowo – odsetkowych faktycznie spłaconych przez powodów, a wysokością hipotetycznych rat kredytu przy założeniu, że umowa kredytu powinna być wykonywana z wyłączeniem postanowień dotyczących indeksacji kwoty kredytu oraz rat. Jej wyliczenia arytmetyczne nie były kwestionowane przez strony postępowania.

Za wiarygodne uznano zeznania powodów, którzy wskazali w jakim celu wzięli kredyt. Powodowie byli w ocenie Sądu świadomi, że z kredytem indeksowanym związane jest ryzyko kursowe, niewłaściwie tylko ocenił jego rozmiar.

Sąd zważył, co następuje:

Powodowie wnieśli o ustalenie, że umowa kredytu hipotecznego z dnia 5 grudnia 2007 roku jest nieważna opierając to żądanie na nieważności umowy kredytu wywodzonej z niedozwolonego charakteru klauzul waloryzacyjnych (abuzywności), a także ze sprzeczności umowy z prawem i zasadami współżycia społecznego. Jako ewentualne, powodowie zgłosili żądanie zasądzenia od pozwanego na rzecz B. i G. małżonków G. kwoty 76.612,55 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 28.02.2019 r. do dnia zapłaty, a na rzecz P. G. kwoty 1.403,62 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 28 lutego 2019 r. do dnia zapłaty w przypadku uznania, że umowa kredytu jest ważna, a zakwestionowane przez powodów postanowienia umowy ich nie wiążą, tytułem różnicy pomiędzy zapłaconymi przez nich ratami, a ratami, które zapłaciliby, gdyby z umowy został usunięty mechanizm waloryzacji, przy zachowaniu pozostałych warunków umowy.

Zgodnie z art. 189 k.p.c., powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Interes prawny jest to interes dotyczący szeroko rozumianych praw i stosunków prawnych powoda i występuje wówczas, gdy z jego strony istnieje obiektywna potrzeba ochrony prawnej, np. gdy powstała sytuacja grożąca naruszeniem prawa lub stosunku prawnego albo pozbawieniem go ochrony prawnej albo też zaistniała wątpliwość co do jego istnienia, a jednocześnie nie ma innych środków ochrony prawnej lub są one nieadekwatne do istniejącej obiektywnie potrzeby tej ochrony. Jak podkreśla się w orzecznictwie, ocena istnienia interesu prawnego wymaga zindywidualizowanych, elastycznych kryteriów, uwzględniających celowościowe podstawy powództwa wytoczonego w oparciu o art. 189 k.p.c., a jednym z tych kryteriów jest znaczenie, jakie wyrok ustalający wywarłby na sytuację prawną powoda obecnie i w przyszłości. O występowaniu interesu prawnego w uzyskaniu wyroku ustalającego świadczy możliwość stanowczego zakończenia tym wyrokiem sporu obecnie występującego, jak i sporów, które mogą z kwestionowanego stosunku prawnego wystąpić w przyszłości. Natomiast przeciwko istnieniu interesu prawnego przemawia możliwość uzyskania pełniejszej ochrony praw powoda w drodze innego powództwa (por. z wielu wyroków Sądu Najwyższego z 19 lutego 2002 r., IV CKN 769/00, OSNC 2003/1/13, z 30 listopada 2005 r. III CK 277/05, z 29 marca 2012 r. I CSK 325/11, z 15 maja 2013 r. III CSK 254/12, z 2 lipca 2015 r., V CSK 640/14, nie publ.).

Rozstrzygnięcie niniejszej sprawy wymagało oceny postanowień umownych w świetle przesłanek z art. 385¹ par. 1 k.c. oraz (w razie uznania w/w postanowień za niedozwolone postanowienia umowne) oceny skutków prawnych tej sytuacji tj. rozstrzygnięcia czy w takim przypadku zaskarżone postanowienia umowy powinny zostać z niej wyeliminowane, czy też abuzywność prowadzi do nieważności umowy; oceny w/w postanowień umownych pod kątem ich zgodności z prawem i zasadami współżycia społecznego w świetle art. 58 par. 1 i 2 k.c.

Zgodnie z art. 385¹ k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (§ 1). Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie (§ 2). Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3). Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (§ 4). Zgodnie z brzmieniem w/w przepisu, możliwość uznania danego postanowienia umownego za niedozwolone i wyeliminowania go z umowy, uzależniona jest od łącznego spełnienia następujących przesłanek: 1. postanowienie nie było uzgodnione indywidualnie; 2. nie jest postanowieniem w sposób jednoznaczny określającym główne świadczenia stron; 3. postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Powyższy przepis znajduje zastosowanie tylko w stosunkach konsument – przedsiębiorca.

Przedmiotowa umowa kredytu miała charakter umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej. Tego rodzaju umowa wykształciła się w obrocie gospodarczym jako podtyp umowy kredytu. Charakteryzuje się ona tym, że kwota kredytu jest wyrażona w złotych, ale w dniu wypłaty zostaje poddana indeksacji, czyli przeliczeniu na określoną w umowie walutę obcą (walutę indeksacji). Przeliczona na walutę obcą kwota kredytu jest poddana oprocentowaniu według stopy procentowej właściwej dla tej waluty obcej i jest dzielona na raty, które są spłacane w złotych po ich przeliczeniu z waluty obcej na złote w umówionej dacie płatności rat.

Zastosowanie konstrukcji indeksacji, w celu ustalenia salda kredytu i wysokości świadczeń, do których zobowiązany jest kredytobiorca, nie narusza istoty umowy kredytu wyrażonej w art. 69 ust. 1 prawa bankowego, która polega na tym, że bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy kwotę środków pieniężnych a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie oraz zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty (por. wyroki Sądu Najwyższego z 19 marca 2015 r., IV CSK 362/14, OSNC - ZD 2016/3/49, z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016/11/134, z 8 września 2016 r., II CSK 750/15, z 14

lipca 2017 r., z 27 lutego 2019 r., II CSK 19/18, z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18). Jednak w okolicznościach sprawy nie przesądzało to o ważności przedmiotowej umowy kredytu.

W stanie faktycznym niniejszej sprawy oczywiste jest, że wybór rodzaju i waluty kredytu był indywidualnie uzgodniony z powodami. Powodowie nie musieli zgodzić się na zawarcie umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej CHF. Mogli zawrzeć umowę „czystego” kredytu złotowego, jednak nie chcieli z powodu niżej raty tego pierwszego. Równie oczywiste jest jednak, że powodowie nie mieli rzeczywistego wpływu na treść umowy w sensie warunków indeksacji uregulowanych w kwestionowanych przez niech zapisach umowy. Powodowie, godząc się na indeksację co do zasady, nie mieli bowiem realnego wpływu na treść klauzul umownych określających warunki indeksacji do waluty CHF.

Regulamin kredytu hipotecznego udzielonego przez (...) (nazywany dalej Regulaminem), który w przedmiotowej umowie kredytu miał zastosowanie na mocy jej § 15 ust. 1, przewidywał w § 2 pkt 2, że kredyt indeksowany jest wypłacany i spłacany w złotych w oparciu o kursy z tabeli kursów pozwanego. Jednocześnie w § 7 ust. 4 Regulaminu przewidziano, że wypłata kredytu następuje w złotych według kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z tabelą obowiązująca w momencie wypłaty środków z kredytu. Z kolei w § 9 ust. 2 pkt 1 Regulaminu zapisano, że podlegające spłacie raty kredytu wyrażone są w walucie obcej i w dniu wymagalności pobierane są z rachunku bankowego kredytobiorcy według kursu sprzedaży zgodnie z tabelą obowiązującą na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu. Regulamin definiował tabelę jedynie jako tabelę kursów walut obcych obowiązującą w Banku. Żadnych innych postanowień w tym zakresie nie było. Ani umowa, ani Regulamin nie regulowały sposobu ustalania kursów. Zatem umowa w żaden sposób nie ograniczała swobody Banku w określaniu kursu franka szwajcarskiego w tabeli kursów. Mógł on nawet wyznaczać w swojej tabeli osobny kurs dla umów kredytu indeksowanego lub niektórych z nich (np. z określonego okresu czasu lub dla określonego przedziału kwotowego). Oznacza to, że w świetle umowy Bank miał pełną swobodę w określeniu kursów, po których nastąpią przeliczenia kwoty kredytu na walutę indeksacji oraz rat kredytu na złote. Jednocześnie z treści umowy nie wynikało żadne uzasadnienie dla takiego rozwiązania. Również w toku procesu pozwany żadnego przekonującego uzasadnienia w tym przedmiocie nie przedstawił.

Podsumowując, postanowienia przedmiotowej umowy pozostawiają Bankowi pełną i niczym nieuzasadnioną swobodę w jednostronnym w określeniu kursu, po którym nastąpi przeliczenie kwoty kredytu na walutę indeksacji, jak również kursów, po których ma następować przeliczenie rat z waluty indeksacji na złote. Tym samym postanowienia te dawały Bankowi nieuzasadnioną swobodę w jednostronnym określaniu rozmiaru zobowiązania kredytobiorcy do spłaty kredytu.

Rzeczywisty problem w związku z wykonywaniem przedmiotowej umowy polegał na tym, że kurs CHF w stosunku do złotego wzrósł w sposób nieprzewidziany przez powodów w momencie zawarcia umowy, istotnie wpływając na wysokość rat kredytu, które powodowie zobowiązani byli płacić.

Powodowie nie osiągnęli korzyści, której oczekiwali, opierając się na nieuzasadnionym przekonaniu, że kurs franka szwajcarskiego w stosunku do złotego przez cały czas wykonywania umowy będzie na tyle niski, że spłaci kredyt przy znacznie mniejszym obciążeniu, niż gdyby zaciągnęli kredyt bez waloryzacji do CHF.

Zdaniem sądu jest oczywiste, że samo zastrzeżenie klauzuli waloryzacyjnej nie stanowi niedozwolonej klauzuli umownej. Waloryzacja co do zasady nie może być abuzywna, choćby ze względu na to, że kredyt waloryzowany do kursu waluty obcej stanowi nazwaną umowę prawa bankowego, wskazaną w art. 69 tej ustawy.

Tutejszy Sąd zgadza się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego zaprezentowanym w treści uzasadnienia w sprawie o sygn. akt II CSKP 1110/22, że w obrocie gospodarczym sprecyzowanie przelicznika służącego do waloryzacji świadczenia pieniężnego nie jest konieczne, takie doprecyzowanie nie należy do essentialia negotii umowy. Brak jest podstaw do odmiennego rozumienia postanowień konstytuujących umowę w przypadku obrotu konsumenckiego. Umowa kredytowa z konsumentem, przewidująca waloryzację kursem waluty obcej, jest zawarta mimo pominięcia w niej postanowień dotyczących sposobu ustalania kursu waluty obcej. Od 26 sierpnia 2011 roku art. 69 ust. 2 pkt 4a p.b. wymaga zawarcia w umowie kredytowej od początku wyrażonej w walucie obcej (denominowanej) lub

waloryzowanej walutą obcą (indeksowanej) (...) 8 postanowień o sposobach i terminach ustalania kursu przeliczenia jednak pominięcie tych postanowień w umowie zawartej przed 26 sierpnia 2011 r. nie może być przyczyną uznania umowy za niezawartą lub nieważną. Na podstawie art. 5 ustawy z 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw, nowe wymagania, zawarte w art. 69 ust. 4a p.b., stosuje się tylko do umów zawartych od 26 sierpnia 2011 roku.

Na podstawie art. 58 § 3 k.c. umowa pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością umowa nie zostałaby zawarta. Zatem skutki prawne nieważności niektórych postanowień umowy są takie, jak gdyby tych postanowień od początku nie było w umowie. Skoro możliwe jest zawarcie umowy, w której świadczenia pieniężne są waloryzowane kursem waluty obcej, bez określenia przelicznika, to nieważność przelicznika nie może powodować nieważności kolejnych postanowień umowy, w szczególności samej zasady indeksacji, chyba że właśnie ten przelicznik był dla stron kluczowy i bez tego konkretnego przelicznika nie zawarłyby umowy indeksowanej (art. 58 § 3 k.c.).

Skutkiem braku przelicznika, niezależnie od tego, czy w umowie nie było go od początku, czy okazał się nieważny, jest poszukiwanie odpowiedniego przelicznika w zwyczajach, zasadach współżycia społecznego (art. 56 k.c.) i ewentualnie w analogiach z ustawami przewidującymi takie przeliczniki w innych stosunkach cywilnoprawnych. Sąd Najwyższy podkreślił, że w umowach o kredyt indeksowany sam przelicznik nie jest istotny, o wysokości świadczenia (raty kredytu) decyduje tylko zmiana przelicznika w stosunku do jego pierwotnej wielkości, a ta zmiana jest niemal identyczna dla wszystkich wchodzących w rachubę przeliczników (np. średni NBP, średni kantorowy) w dowolnym okresie czasu (sygn. akt II CSKP 1110/22). Sam brak przelicznika złotych na franki w umowie nie może być przyczyną nieważności postanowień przewidujących wyrażanie rat w CHF. Wolą kredytobiorców było uzyskanie kredytu oprocentowanego w oparciu o stopę LIBOR w zamian za przyjęcie na siebie ryzyka związanego z możliwością wzrostu kursu franka.

W wyroku z 21 grudnia 2016 r., w sprawach połączonych C-154/15, C-307/15 i C 308/15, (...) uznał, że „warunek umowny uznany za nieuczciwy należy co do zasady uznać za nigdy nieistniejący, tak by nie wywoływał on skutków wobec konsumenta. W związku z tym sądowe stwierdzenie nieuczciwego charakteru takiego warunku powinno mieć co do zasady skutek w postaci przywrócenia sytuacji prawnej i faktycznej konsumenta, w jakiej znajdowałby się on w braku rzeczonego warunku”. Skoro postanowienie o przeliczniku opartym na kursie CHF, ogłaszanym przez pozwany bank, należy traktować tak, jakby nie było go w umowie od początku, należy stosować przelicznik ustalony na podstawie art. 56 k.c.

Przelicznik ustanowiony przez strony w umowie zdaniem tutejszego Sądu był nieważny tylko ze względu na możliwość jednostronnego kształtowania go przez bank, jednak w umowie kredytu indeksowanego nie sam przelicznik jest istotny, a jego zmiany w czasie wykonywania umowy.

W wyroku z 30 kwietnia 2014 r., C-26/13, (...) odpowiadał na pytanie sądu węgierskiego o skutki abuzywności postanowienia umowy kredytowej o przeliczniku walutowym ustalonym przez bank. (...) stwierdził, że kurs taki może być zastąpiony kursem wynikającym z przepisu dyspozytywnego prawa krajowego, gdyż pozwala to „na przywrócenie równości tych stron bez konieczności unieważnienia wszystkich umów zawierających nieuczciwe warunki”. Jednocześnie wyrok ten potwierdza, że warunek przeliczania zobowiązania kursem waluty obcej jest warunkiem odrębnym od mechanizmu przeliczania i podlega odrębnej ocenie pod kątem abuzywności. Abuzywność przelicznika walutowego nie pociąga za sobą nieważności postanowienia o indeksacji walutą obcą. (...) podkreślił w tym wyroku, iż Dyrektywa służy eliminowaniu nieuczciwych postanowień z umowy, a stwierdzenie nieważności całej umowy jest ostatecznością, gdy umowa bez abuzywnego warunku nie może obowiązywać. Zasada ta jest oczywista zważywszy, iż celem Dyrektywy jest uchronienie konsumentów przed skutkami nieuczciwych warunków akcesoryjnych, na które nie zwraca się uwagi przy zawieraniu umowy.

Powodowie zdaniem Sądu nie wykazali, że zawarta umowa kredytu naruszała w jakikolwiek sposób zasady współżycia społecznego. Wskazać należy, że możliwość powołania się na sprzeczność zawartej umowy z zasadami współżycia

społecznego powinna być stosowana wyjątkowo i tylko tam, gdzie nie ma możliwości zastosowania innego środka prawnego. Zasady współżycia społecznego rozumieć jako swego rodzaju „zawór bezpieczeństwa” pozwalający uchylić skutki formalnie zgodnej z prawem czynności, gdy jej wykonanie byłoby niemoralne bądź nieuczciwe. Zdaniem sądu umowa łącząca strony nie może być uznana za sprzeczną z zasadami współżycia społecznego, chociażby z tego względu, że sprzeczność taka musiałaby występować już w dacie zawarcia umowy, podczas gdy wtedy – zgodnie z twierdzeniami powodów – umowa była korzystna dla nich, ponieważ wysokość rat kredytu była znacząco niższa od rat dla analogicznego kredytu bez waloryzacji do CHF.

Powyższe rozważania stanowią o niezasadności powództwa uznania umowy za nieważną.

W konsekwencji orzeczono jak w pkt 1 sentencji wyroku.

Łączna kwota rat kapitałowo-odsetkowych faktycznie uiszczonych przez powodów na podstawie umowy zgodnie z zapisami w umowie i regulaminie w okresie od dnia 13 grudnia 2007 roku do dnia 13 października 2022 roku, przy założeniu, że spłacone raty kapitałowo-odsetkowe w CHF zostały przeliczone na PLN według kursu sprzedaży zgodnie z tabelą obowiązującą w banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu, wyniosła 439.282,58 PLN.

Łączna hipoteczna kwota rat kapitałowo-odsetkowych od udzielonego kredytu na podstawie zawartej umowy z dnia 5 grudnia 2007 roku w okresie od dnia 13 grudnia 2007 roku do dnia 13 października 2022 roku przy założeniu, że początkowe saldo kredytu wynoszące 286.000 zł nie uległo indeksacji do CHF, spłata rat następowała w PLN, zostały zachowane pozostałe warunki umowy wynosiłyby 243.362,52 PLN.

Różnica pomiędzy sumą rat kapitałowo-odsetkowych zapłaconych przez powodów na poczet spłaty kredytu za okres od 13 grudnia 2007 r. do dnia 13 października 2022 r., a sumą rat, jakie zapłaciłby przy założeniu, że kredyt został udzielony w kwocie 286.000 PLN i saldo nie zostało przeliczone na CHF, kredyt oprocentowany jest w wysokości wynikającej z umowy kredytowej, kredyt podlega spłacie w ratach wyrażonych w PLN wyniosłaby 195.920,06 PLN (439.282,58 PLN - 243.362,52 PLN).

Powodowie domagali się zasądzenia tylko części roszczenia przysługującego im od pozwanego. Wobec powyższego Sąd zasądził od pozwanego R. Banku (...) z siedzibą w W. na rzecz

powodów B. G. i G. G. (1) kwotę 76 612,55 (siedemdziesiąt sześć tysięcy sześćset dwanaście i 55/100) zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 28 lutego 2020 r. do dnia zapłaty, a na rzecz powoda P. G. kwotę 1 403,62 (jeden tysiąc czterysta trzy i 62/100) zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 28 lutego 2020 r. do dnia zapłaty (pkt 2 wyroku).

Zgodnie z treścią przepisu art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Dłużnik popada w opóźnienie jeśli nie spełnia świadczenia pieniężnego w terminie, w którym stało się ono wymagalne także wtedy, gdy kwestionuje istnienie lub wysokość świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2003 r., sygn. II CK 146/02).

Strona powodowa domagała się zasądzenia odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 28.02.2019 r. Tymczasem strona pozwana w dniu 27.02.2020 roku udzieliła odmownej decyzji w zakresie skierowanej do niego reklamacji. W tej sytuacji zasadnym jest zasądzenie odsetek od dnia następującego po dniu zajęcia przez pozwanego negatywnego stanowiska w zakresie skierowanej do niego reklamacji, czyli 28.02.2020 r. a nie jak wskazała strona powodowa od dnia 28.02.2019 r., w tym zakresie powództwo należało oddalić (pkt 3 wyroku).

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu zostało oparte na podstawie art.102 k.p.c. zawarte zostało w punkcie czwartym wyroku.

Powodowie przegrali proces w zakresie żądania głównego, mając jednak na względzie, iż zasadnicza teza powodów co do abuzywnych postanowień umowy okazała się słuszna, Sąd nie obciążył powodów obowiązkiem zwrotu kosztów procesu stronie pozwanej, co uzasadniało również obciążenie pozwanego całością poniesionych przez nich kosztów w łącznej wysokości 8.534 zł . Składały się na nie opłata od pozwu 1.000 zł, zaliczka na poczet opinii biegłego 2.000 zł, opłata sądowa za wniosek o zabezpieczenie w wysokości 100 zł oraz wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika w wysokości stawki minimalnej ustalone na podstawie § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych w kwocie 5.400 zł, opłaty skarbowe od pełnomocnictw w wysokości 34 zł (pkt 4 wyroku).

W pkt 5 wyroku Sąd nakazał ściągnąć od pozwanego R. Banku (...) z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 35,04 (trzydzieści pięć i 4/100) zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych – opinii biegłego, które w przedmiotowej sprawie wyniosła 2.035,04 zł.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie wyżej powołanych przepisów prawa, orzeczono jak w sentencji wyroku.

Jolanta Czajka-Bałon